

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสรุปบทเรียนเกี่ยวกับ การปฏิบัติการด้านการประชาสัมพันธ์ การโฆษณา และการสื่อสารมวลชนของรัฐบาลไทย และมุมมองเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นในมุมมองของผู้เกี่ยวข้อง โดยเน้นความสัมพันธ์ไทย-กัมพูชาในประเด็นปราสาทเขาพระวิหาร 2) เพื่อรวบรวมองค์ความรู้เชิงวิชาการด้านการประชาสัมพันธ์ การโฆษณา และการสื่อสารมวลชนในระดับนานาชาติที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการเชิงสารสนเทศระหว่างประเทศ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยเทคนิคผสมผสาน ทั้งการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เจาะลึก และการประชุมระดมสมอง และมีข้อค้นพบดังนี้

1. การเผยแพร่ข่าวสารของหน่วยงานด้านความมั่นคงไทยผ่านสื่อมวลชนไทยและสำนักข่าวต่างประเทศในไทย กรณีความสัมพันธ์ไทย-กัมพูชา ในประเด็นปราสาทเขาพระวิหาร มีรูปแบบ ของการเผยแพร่ข่าวสารของหน่วยงานของไทยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปราสาทเขาพระวิหาร ในแต่ละช่วงเหตุการณ์มี “ลักษณะเฉพาะ” (unique) และมีความแตกต่างกัน (difference) กันไป ในช่วงที่มีการตัดสินใจคดีโดยศาลโลก สื่อมวลชนไทยสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการเผยแพร่ข่าวสารของหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบคือ กระทรวงการต่างประเทศว่า มีลักษณะปฏิบัติการเชิงรุก ทั้งในด้านการวางแผน และการดำเนินการสื่อสารกับกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะกับกลุ่มสื่อมวลชน แต่กรณีการขึ้นทะเบียนปราสาทเขาพระวิหารเป็นมรดกโลก: ปฏิบัติการเชิงรับ “มือ กับนักข่าว

2. ในภาพรวม สื่อมวลชนไทยและสำนักข่าวต่างประเทศในไทย มีกระบวนการรายงานข่าวความสัมพันธ์ไทย-กัมพูชาในประเด็นปราสาทเขาพระวิหารในหลายรูปแบบ เช่น สถานีโทรทัศน์ช่องเอกชน มีเจ้าของธุรกิจเปรียบเสมือนนายจ้าง ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้กำกับดูแล อาจมิได้มีความอ่อนไหวเกี่ยวกับผลกระทบเชิงความมั่นคง/ปัญหา ในขณะที่สถานีโทรทัศน์ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลให้ความสำคัญกับการคำนึงถึงประเด็นและโอกาสที่เนื้อหาของข่าวสารที่นำเสนอต่อการสร้างปัญหาในมิติที่อ่อนไหวต่องานความมั่นคงด้วย ประเด็นที่สื่อมวลชนและต้นสังกัดให้ความสำคัญ ได้แก่ พื้นที่ ประเด็นข้อต่อสู้ด้านคดี ความเดือดร้อนและความสูญเสียของประชาชนในพื้นที่ การปะทะกันระหว่างฝ่ายไทยและกัมพูชา ศัพท์เทคนิคและศัพท์ทางกฎหมาย ผลการตัดสินของศาลโลก

3. เนื้อหาข่าวสารที่นำเสนอกรณีความสัมพันธ์ ไทย-กัมพูชาในประเด็นปราสาทเขาพระวิหารของสื่อมวลชนไทย และสำนักข่าวต่างประเทศในไทยช่วงสองปีที่ผ่านมา พบว่าบุคคลในข่าวส่วนมาก ได้แก่ ผู้นำ ทหาร และฝ่ายกัมพูชา และผู้นำพื้นที่ในชุมชน โดยประเด็นที่ได้รับการนำเสนอมากที่สุดคือการจัดการของฝ่ายไทย

4. ในสายตาของสื่อมวลชนมองว่า ผลกระทบจากการรายงานข่าวมีไม่มากนัก แต่จะพบปัญหาในการทำข่าวมากกว่า เช่น การไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่รัฐและความยากในการเข้าถึงข้อมูลของฝั่งกัมพูชา ในขณะที่นักวิชาการ ให้ทัศนะว่า ปัญหาของสื่อมวลชนไทยที่มักพบเสมอ ในการนำเสนอข่าว

คือ นักข่าวไม่ค่อยมีเวลาเตรียมตัวในการอ่าน และศึกษาข้อมูลเชิงลึกมากนัก ทำให้ข่าวที่ถ่ายทอดออกมา เป็นเพียงการรายงานตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยไม่มีการให้ความรู้ในแง่มุมใหม่ๆ เพิ่มเติมแก่ประชาชน

5. ความรู้เชิงวิชาการด้านการประชาสัมพันธ์ การโฆษณา และการสื่อสารมวลชนในระดับนานาชาติที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติการเชิงสารสนเทศในยุคโลกไร้พรมแดนยังมีอยู่อย่างจำกัดแสดงให้เห็นถึงช่องว่างทางวิชาการและสะท้อนถึงความไม่สนใจในการบูรณาการองค์ความรู้ทางด้านการประชาสัมพันธ์การโฆษณาและการสื่อสารมวลชนในการปฏิบัติการด้านข่าวสาร

6. แนวทางที่พึงปฏิบัติด้านการประชาสัมพันธ์ การโฆษณา และการสื่อสารมวลชนของไทย ในด้านความความสัมพันธ์ไทย-กัมพูชาในประเด็นปราสาทเขาพระวิหารในระดับประเทศและในระดับนานาชาติในมิติของการพัฒนาระบบสื่อสารเชิงยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง สิ่งที่พึงกระทำเร่งด่วน ได้แก่ การเร่งปรับเปลี่ยน “โครงสร้าง” และระบบการประสานความร่วมมือ และการสื่อสารในมิติความมั่นคงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ 1) การจัดวางระบบโครงสร้างขององค์กรที่รับผิดชอบงานด้านความมั่นคงและงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ 2) การสร้างระบบคัดสรร (selection) และระบบพัฒนาความไว้วางใจกัน (trust) ของทีมงานที่รับผิดชอบด้านความมั่นคงและงานด้านต่างประเทศ 3) การสร้างระบบในการ “เข้าถึง” ข้อมูล การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดระดับความสำคัญของข้อมูล (ในเชิงชั้นความลับ) และในเชิงการตรวจสอบผู้เข้าถึงข้อมูล 4) การสร้างระบบในการตรวจสอบข้อมูลที่ “บิดเบือน” และกฎกติกาในการ “ลงโทษ” บุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กรต่างๆ ที่มีการบิดเบือนข้อมูล

Abstract

This research aims to 1) summarize the status of information operations through public relations, advertising and mass media of Thai government and to assess perceptions of stakeholders on the impacts of news disseminations particularly on Thai-Cambodia relations 2) to integrate a body of knowledge on public relations, advertising and mass communication on international information operations. Methodology employed was mainly mix-method qualitative techniques, including, content analysis, depth-interview and brainstorming.

Findings are as follows:

1. News dissemination on Thai-Cambodia relationship of Thai security agencies through mass media to both local and foreign press has a uniqueness and difference in different timeline. During court hearing, state agencies, particularly the Ministry of Foreign Affairs seemed to be active. They had plans, communicated with wide array of stakeholders, especially media. During a dispute between Thailand and Cambodia on the inscription of Preah Vihear temple as world heritage site, however, state agencies appeared to be passive in dealing with the press.

2. News reporting patterns of Thai and foreign media vary. Private media outlets where the owners take control over management and regulate news publishing seems not to be sensitive about impact of news reporting to national security/ problems. Government-owned media, on the contrary, concerned if news reporting could be detrimental to national security. Issues that media pay attention to are plea and evidences brought to court, problem of local people in conflicting area, battle between Thai-Cambodia border, technical term used in court and court's verdict.

3. The Preah Vihear case reported in the past two years, shows that military leader, Cambodia and local leader appeared most in the media. Issue most portrayed in the news was how Thailand managed the case.

4. From media perception, impact from news reporting is not significant, but problem lay more in the news making process, for example, co-operation from government official in Cambodia. Scholars suggested that media have problem in news reporting as they do not have time to study the case seriously and also do not understand case detail. This led to superficial news reporting and did not contribute new value to society.

5. International scholarly work in the field of public relations, advertising and mass communication is limited. It is clear that scholars ignored the public relations, advertising and mass communication impact on information operations.

6. Taking public relations, advertising and mass communication in to consideration, asking what should be done when dealing with Thai-Cambodia relationship on the Preah Vihear temple case both at local and international levels is important. First priority is re-structure the network of security-related agencies e.g. 1) re-arranging the structure of security-related agencies and international relations agencies 2) introducing selection and trust developing system between security-related agencies and international relations agencies 3) developing confidential data access system through new technology and 4) developing a system enabling data distorting detection and introduce new chapter of punishment individuals or group who try to disseminate distorted information.